

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973).

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

A R R E S T

Nr. 85.366 van 16 februari 2000

A. 71.448/VI-13.480

- In zake :
1. **de V.Z.W. Centre d'Action laïque,**
Triomflaan - campus
U.L.B.-plein CP 236
1050 Brussel,
 2. **de V.Z.W. Ligue de l'Enseignement et de l'Education permanente,**
De Lenglentierstraat 1
1000 Brussel,
 3. **de V.Z.W. Fédération des associations de parents de l'Enseignement officiel,**
Zelfbestuursstraat 22
1070 Brussel.

tegen :

1. **de Provincie Luxemburg.**
2. **de Gemeente Bertrix.**

DE RAAD VAN STATE, VIe KAMER,

Gezien het op 30 september 1996 ingediende verzoekschrift, waarbij de verenigingen zonder winstoogmerk Centre d'Action laïque (C.A.L.), Ligue de l'Enseignement et de l'Education Permanente (L.E.E.P.) en Fédération des Associations de Parents de l'Enseignement Officiel (F.A.P.E.O.) de nietigverklaring vorderen van het besluit van de Provincie Luxemburg "om

«zich niet te verzetten tegen het besluit van de gemeenteraad van Bertrix d.d. 30 mei 1996 houdende goedkeuring van het nieuwe voorstel tot reorganisatie van het vrij onderwijs» en van het besluit van de (gemeente Bertrix) d.d. 30 mei 1996 naar luid waarvan «het secundair onderwijs verstrekt aan de Gemeentelijke Technische School, rue de la Retraite nr. 1, te Bertrix, vanaf 1 september 1996 zal worden georganiseerd door het vrij onderwijs» en waarbij het voorstel tot reorganisatie van het vrij onderwijs in de gemeenten Bertrix-Libramont wordt goedgekeurd";

Gezien de regelmatig uitgewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag van de heer BOUVIER, eerste auditeur -afdelingshoofd bij de Raad van State;

Gelet op de beschikking van 1 april 1999, waarbij de neerlegging van het dossier en het verslag ter griffie wordt gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan de partijen en gezien de laatste memories;

Gelet op de beschikking van 14 januari 2000, waarvan aan de partijen kennis is gegeven en waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 9 februari 2000;

Gehoord het verslag van de heer LEWALLE, staatsraad;

Gehoord de opmerkingen van Mr. WEINSTOCK en Mr. DEPRE, advocaten, die voor de verzoekende partijen verschijnen, en van Mr. DRION, loco Mr. BRILLANT,

advocaat, die voor de tweede verwerende partij verschijnt;

Gehoord het eensluidend advies van de heer BOUVIER, eerste auditeur - afdelingshoofd;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de volgende feiten dienstig zijn voor het onderzoek van het beroep :

1. De gemeente Bertrix is de onderwijsorganiserende instantie van een gemeentelijke technische school. Op 26 februari 1981 heeft de gemeenteraad een besluit uitgevaardigd dat erin bestaat dat het onderwijs dat door die school wordt verstrekt tot de categorie van het onderwijs met confessioneel karakter behoort in de zin van het koninklijk besluit van 24 december 1980 betreffende de scholengemeenschappen voor secundair onderwijs en houdende het rationalisatie- en programmatieplan van het secundair onderwijs met volledig leerplan; in de aanhef van het besluit werd erop gewezen dat de meerderheid van het personeel een door het vrij onderwijs uitgereikt diploma bezat.

2. Op 1 oktober 1995 telde de gemeentelijke technische school van Bertrix 190 leerlingen; de school voldeed niet aan de norm voor het behoud van de instelling zoals die vastgesteld was bij het decreet van 5 augustus 1995 tot wijziging van de wetgeving betreffende de organisatie van het secundair onderwijs met volledig leerplan.

Bij dat decreet worden in het decreet van 29 juli 1992 houdende de organisatie van het secundair onderwijs met volledig leerplan onder andere de volgende wijzigingen aangebracht :

" Art. 3. Elke inrichting voor secundair onderwijs moet op 1 oktober ten minste 400 leerlingen tellen om het volgende schooljaar georganiseerd of gesubsidieerd te worden.

Art. 5bis. Elke inrichting die op 1 oktober de in de artikelen 3 (...) bepaalde minima niet bereikt, wordt per 1 september van het volgende schooljaar niet meer georganiseerd of gesubsidieerd.

(...)

Art. 5ter. § 1. Elke inrichting kan gefuseerd worden, op initiatief van haar inrichtende macht, met een of meer inrichtingen."

3. Na tevergeefs om een ministeriële afwijking te hebben verzocht en na - eveneens tevergeefs - in ondergeschikte orde een fusie met het koninklijk atheneum van Bertrix te hebben aangevraagd heeft de gemeenteraad tijdens zijn vergadering van 11 januari 1996 besloten dat :

- " 1° het secundair onderwijs verstrekt aan de Gemeentelijke Technische School vanaf 1 september 1996 door het vrij onderwijs wordt georganiseerd;
- 2° het voorstel tot reorganisatie van het vrij onderwijs in Bertrix-Libramont, ingediend op 10 januari 1996, goedgekeurd wordt (...)"

Uit dat plan bleek inzonderheid dat het "Institut Saint-Joseph" uit Libramont en de gemeentelijke technische school van Bertrix op voet van gelijkheid zouden samengaan en een nieuwe school zouden vormen, dat die instellingen één enkele onderwijsorganiserende instantie zouden hebben, die deel zou uitmaken van het vrije onderwijsnet met confessioneel karakter, en dat de gemeente aan die onderwijsorganiserende instantie de gebouwen en de

uitrusting van de gemeentelijke technische school zou verhuren.

4. Op 29 februari 1996 heeft de bestendige deputatie van de provincieraad van Luxemburg, handelend als toezichthoudende overheid, het voormelde besluit van de gemeenteraad van Bertrix d.d. 11 januari 1996 vernietigd wegens schending van de artikelen 87, § 2, en 92 van de nieuwe gemeentewet en onder aanvoering van de volgende reden : "over de overeenkomst tot het reorganiseren van het vrij onderwijs in de gemeenten Bertrix-Libramont zou opnieuw moeten worden onderhandeld, aangezien verscheidene aspecten van de fusie nauwelijks zijn aangekaart, zoals de bestemming van de schoolgebouwen, de reële huurkosten, de rechtspositie van de leerkrachten van de gemeenteschool, de verbintenissen in verband met het aanbod van technisch onderwijs, de vertegenwoordiging van de gemeente in de onderwijsorganiserende instantie".

De gemeenteraad heeft op 11 april 1996 akte genomen van die vernietiging.

5. Tijdens zijn vergadering van 30 mei 1996 heeft de gemeenteraad van Bertrix besloten dat :

- " 1° het secundair onderwijs verstrekt aan de Gemeentelijke Technische School vanaf 1 september 1996 door het vrij onderwijs wordt georganiseerd;
- 2° het voorstel tot reorganisatie van het vrij onderwijs in Bertrix-Libramont, ingediend op 22 mei 1996, goedgekeurd wordt (...)".

Uit dat plan bleek inzonderheid dat het "Institut Saint-Joseph" uit Libramont en de gemeentelijke technische school van Bertrix op voet van gelijkheid zouden samengaan en een nieuwe school zouden vormen, dat die instellingen één enkele onderwijsorganiserende instantie zouden hebben, die deel zou uitmaken van het vrije onderwijsnet met

confessioneel karakter, dat de personeelsleden van die nieuwe scholen de rechtspositie van het vrij gesubsidieerd onderwijs zouden hebben of daarvoor zouden moeten opteren en dat de gemeente aan die onderwijsorganiserende instantie de gebouwen en de uitrusting van de gemeentelijke technische school zou verhuren voor een prijs van ongeveer 860.000 frank. Het voorstel vanwege de onderwijsorganiserende instanties van het vrij onderwijs was uitdrukkelijk afhankelijk gesteld van de aanvaarding van dat bedrag door de "toezichthoudende instanties".

Dat besluit van 30 mei 1996 is het tweede onderwerp van het beroep.

6. De bestendige deputatie van de provincieraad heeft op 11 juni 1996 kennis gekregen van dat besluit. Tussen 12 juni en 5 juli 1996 hebben inwoners van de gemeente Bertrix en de verzoekende partijen bij die bestendige deputatie beroepen ingesteld tegen dat besluit.

7. Op 11 juli 1996 heeft het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Bertrix aan de bestendige deputatie zijn opmerkingen over de ingestelde beroepen overgezonden.

8. Naar aanleiding van vragen vanwege de bestendige deputatie heeft de Franse Gemeenschap op 25 juli 1996 benadrukt dat wanneer roerende of onroerende goederen die eigendom zijn van een gemeente of een provincie verhuurd worden aan een onderwijsorganiserende instantie van het vrij onderwijs, behoort te worden nagegaan of de contractuele voorwaarden geen voordeel vormen dat met schending van artikel 33 van de schoolpactwet is toegekend. In verband met de huurprijs die gevraagd werd voor de gebouwen van

de voormalige gemeentelijke technische school van Bertrix, stelde zij zich de vraag of de criteria die gehanteerd waren om daarvan het bedrag vast te stellen wel pertinent en gegrond waren. Zij vroeg zich af of de gemeente aldus geen ontvangst liet liggen en of deze daardoor niet het algemeen belang schond. De Franse Gemeenschap heeft de bestendige deputatie laten weten dat de bestendige deputatie zelf zich over de wettigheid van de toegestane huurprijs in het licht van het algemeen belang diende uit te spreken.

9. In een nota die het Waals Gewest diezelfde dag aan de bestendige deputatie heeft gericht, heeft dat Gewest gesteld dat omtrent de voorwaarden voor de verhuring van de gebouwen en de uitrusting van de technische school ernstig voorbehoud moest worden gemaakt en dat als mocht blijken dat een schending heeft plaatsgehad van artikel 33 van het schoolpact naar luid waarvan elke financiële steun van een gemeente aan het vrij onderwijs verboden is, alleen de minister van de Franse Gemeenschap bevoegd is zulk een beslissing te vernietigen.

10. Diezelfde 25 juli 1996 heeft de bestendige deputatie het besluit "goedgekeurd" dat de gemeenteraad van Bertrix op 30 mei 1996 had aangenomen. Dat is de eerste handeling die bij dit beroep wordt bestreden. Op 30 juli 1996 heeft de bestendige deputatie aan de gemeente en aan de reclamanten laten weten dat zij zich niet verzette tegen het voormelde besluit.

11. Op 28 november 1996 heeft de gemeenteraad van Bertrix een ontwerp van overeenkomst goedgekeurd waarbij de gemeente de lokalen en de uitrusting van de gemeentelijke technische school voor een jaarlijkse en geïndexeerde huurprijs van 860.000 frank verhuurt aan de nieuwe onderwijsorganiserende

instantie van die school en van het "Institut Saint-Joseph" uit Libramont; het contract is op 20 december 1996 door de partijen ondertekend;

Overwegende dat de provincie Luxemburg opwerpt dat het beroep niet-ontvankelijk is voor zover het tegen de eerste bestreden handeling is gericht; dat zij aanvoert dat zij besloten heeft zich niet te verzetten tegen het besluit van 30 mei 1996 waarbij de gemeenteraad van Bertrix het nieuwe voorstel tot reorgansiatie van het vrij onderwijs heeft goedgekeurd en zich aldus alleen onthouden heeft van het uitoefenen van haar vernietigingsbevoegdheid, zodat zij geen handeling heeft gesteld waartegen bij de Raad van State beroep kan worden ingesteld;

Overwegende dat het vernietigingstoezicht, zoals gegrond op artikel 13 van het decreet van 20 juli 1989 houdende organisatie van het toezicht op de gemeenten, de provincies en op de intercommunales van het Waalse Gewest, algemeen en facultatief is; dat de eerste verwerende partij, die van die mogelijkheid geen gebruik heeft gemaakt, daardoor geen handeling heeft gesteld die nadeel kan berokkenen; dat het beroep niet-ontvankelijk is voorzover het op de eerste bestreden handeling betrekking heeft; dat de eerste verwerende partij bijgevolg buiten de zaak dient te worden gesteld;

Overwegende dat de gemeente Bertrix een exceptie van niet-ontvankelijkheid opwerpt wegens het te laat instellen van het beroep, doordat bij het op 30 september 1996 ingediende verzoekschrift de nietigverklaring wordt gevorderd van een beslissing die de gemeenteraad op 30 mei 1996 heeft genomen;

Overwegende dat de verzoekende partijen, overeenkomstig artikel 4, derde lid, van het besluit van

de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State, vanaf de kennisneming van het besluit d.d. 30 mei 1996 van de gemeenteraad van Bertrix beschikten over een termijn van 60 dagen om daartegen bij de Raad van State beroep in te stellen;

Overwegende dat het voormelde besluit in het onderhavige geval op 11 juni 1996 bij de bestendige deputatie is aangekomen; dat de bestendige deputatie krachtens artikel 13, tweede lid, van het voormelde decreet van 20 juli 1989 beschikte over een in principe op 50 dagen vastgestelde termijn beschikte - die ingegaan is op 12 juni 1996 en die op 1 augustus 1996 verstreken is - om eventueel de vernietiging van dat besluit uit te spreken;

Overwegende dat de verzoekende partijen op 24 en 25 juni en op 2 juli 1996 bij de bestendige deputatie bezwaarschriften aanhangig hebben gemaakt; dat ten gevolge van deze aan de bestendige deputatie gerichte bezwaarschriften, die ingediend zijn binnen de termijn waarin de bestendige deputatie haar controle diende uit te voeren en binnen de termijn waarin bij de Raad van State beroep kon worden ingesteld, de termijn om bij de Raad van State beroep in te stellen gestuit is; dat eerst op 2 augustus 1996 een nieuwe termijn van 60 dagen is ingegaan; dat het beroep, dat op 30 september 1996 is ingesteld, ratione temporis ontvankelijk is; dat de exceptie niet kan worden aangenomen;

Overwegende dat de gemeente Bertrix voorts opwerpt dat de drie verzoekende verenigingen geen rechtspersoonlijkheid bezitten, niet beschikken over de bekwaamheid om in rechte op te treden en daar evenmin belang bij hebben; dat ze aanvoert dat geen van de

verzoekende verenigingen het bewijs levert dat ze de lijst van haar leden heeft neergelegd ter griffie van de territoriaal bevoegde rechtbank van eerste aanleg en dat de derde verzoekende vereniging niet bewijst dat haar nieuwe statuten, goedgekeurd door de algemene vergadering van 23 maart 1996, in het Belgisch Staatsblad zouden zijn bekendgemaakt; dat zij daarenboven constateert dat het statutair doel van de verzoekende verenigingen respectievelijk de verdediging en de bevordering van de vrijzinnigheid in het algemeen, met inbegrip van de bevordering van het openbaar onderwijs, de verdediging van het openbaar onderwijs en de verdediging van de ouders van het openbaar onderwijs is en daaruit concludeert dat hun belang om in rechte op te treden samenvalt met het belang van iedere burger bij de naleving van de bepalingen van de Grondwet en de wet, waarbij het nadeel waarvan zij gewagen daarenboven van louter plaatselijke aard is en geen verband houdt met hun doelstelling die op zijn minst op het niveau van de gemeenschap ligt;

Overwegende dat uit de artikelen 9, 10 en 26 van de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend, blijkt dat een vereniging zonder winstoogmerk zich alleen op de rechtspersoonlijkheid kan beroepen en, bijgevolg, alleen aanspraak kan maken op de bekwaamheid om als rechtspersoon in rechte op te treden wanneer zij elke wijziging in haar statuten binnen een maand nadat ertoe besloten is in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad laat bekendmaken en de lijst van al haar leden alsook een jaarlijks overzicht van de wijzigingen die daarin zijn aangebracht, neerlegt op de griffie van de bevoegde burgerlijke rechtbank;

Overwegende dat uit de processtukken blijkt dat de eerste twee verzoekende verenigingen voldaan hebben aan de verplichting die voorgeschreven is bij artikel 10 van de voormelde wet van 27 juni 1921; dat zij dus beschikken over de bekwaamheid om in rechte op te treden; dat zulks daarentegen niet geldt voor de derde verzoekende vereniging, aangezien deze niet bewijst dat de wijziging van haar statuten in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt en evenmin aantoonst dat de lijst van haar leden en de wijzigingen die daarin zouden zijn aangebracht op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg zijn neergelegd; dat de exceptie van niet-ontvankelijkheid moet worden aangenomen voorzover ze ontleend is aan de ontstentenis van bekwaamheid van de derde verzoekende vereniging maar dat die exceptie voor het overige behoort te worden afgewezen;

Overwegende dat de V.Z.W. Centre d'action laïque, de eerste verzoekende vereniging, volgens artikel 4 van haar statuten "tot doel heeft de vrijzinnigheid te verdedigen en te bevorderen", waarbij de vrijzinnigheid gedefinieerd wordt als "de wil om, buiten elk dogma om en met eerbiediging van de persoon van de andere, een rechtvaardige, vooruitstrevende en broederlijke maatschappij uit te bouwen waarin voor iedereen de vrijheid van mening en van meningsuiting gewaarborgd is en waarbij het vrij onderzoek als denken en handelwijze wordt gebruikt"; dat de V.Z.W. Ligue de l'Enseignement et de l'Education permanente volgens artikel 1 van haar statuten tot doel heeft het openbaar onderwijs en de vrijzinnige opvoeding te verdedigen en te bevorderen; dat de gemeenteraad van Bertrix bij de tweede bestreden handeling besloten heeft dat het secundair onderwijs dat aan de gemeentelijke technische school wordt verstrekt, zou worden georganiseerd door het vrij onderwijs en zijn goedkeuring heeft gehecht aan een voorstel tot het reorganiseren van het vrij

onderwijs in de gemeenten Bertrix en Libramont door integratie van die technische school in de confessionele scholen van die beide gemeenten, waarbij dat geheel geplaatst wordt onder de leiding van een vrije en confessionele onderwijsorganiserende instantie die aangesloten is bij de Fédération de l'enseignement catholique; dat dan ook blijkt dat de eerste twee verzoekende verenigingen terecht betogen dat zij, door het vorderen van de nietigverklaring van die beslissing, handelen ter verdediging van de collectieve belangen die met hun doel overeenstemmen; dat de exceptie ontleend aan ontstentenis van belang van die verzoekende verenigingen behoort te worden afgewezen;

Overwegende dat de verzoekende verenigingen een eerste middel ontlennen "aan schending van artikel 33 van de wet van 29 mei 1959 en aan machtsoverschrijding, doordat de bestreden handelingen tot gevolg hebben dat indirect materiële steun wordt verleend aan de nieuwe onderwijsorganiserende instantie die wordt opgericht, (...) aangezien de voorwaarden voor het gebruik van de gemeentelijke gebouwen bijzonder voordelig zijn voor het nieuwe bevoegd gezag (bescheiden huurprijs, 50%-50%-verdeelsleutel voor de lasten, gratis ter beschikking stellen van materiaal dat aan de gemeente toebehoort, ...), dat daarin een indirecte steun moet worden gezien in verband met de exploitatiekosten van de school en dus een verholen subsidie die toegekend wordt met schending van de in het middel vermelde bepaling naar luid waarvan de financiële tegemoetkoming van de provincies en gemeenten ten behoeve van het vrij onderwijs alleen bestemd mag zijn voor het gezondheidstoezicht en aan de leerlingen verleende sociale voordelen"; dat zij in het bijzonder aanvoeren dat voor de huur een te lage prijs is berekend om toch maar een huurder te kunnen vinden en dat de huurvoorwaarden niet kunnen worden gerechtvaardigd door de overweging dat de gebouwen door

de gemeente worden gebruikt voor haar muziekonderwijs en voor haar onderwijs voor sociale promotie, aangezien dat muziekonderwijs in juni 1997 moet worden stopgezet en het onderwijs voor sociale promotie in een ander gebouw moet worden verstrekt;

Overwegende dat artikel 33 van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving als volgt luidt :

" Onverminderd de afwijkende bepalingen, voorzien in deze wet, wordt de financiële tussenkomst van de provincies en de gemeenten ten bate van het vrij onderwijs beperkt tot het gezondheidstoezicht en de aan de leerlingen verleende sociale voordelen. De provincies en de gemeenten mogen geen enkel onderscheid maken tussen de kinderen, welke scholen die ook bezoeken. Zij hebben evenwel geen enkele verplichting tegenover de kinderen die de Rijksscholen bezoeken.

(...)

De beslissingen van de provincie- en gemeenteraden alsmede die van de culturele commissies van de Brusselse agglomeratie betreffende voordelen toegekend aan door deze wet bedoelde instellingen waarvan zij niet de inrichtende macht zijn, worden aan de bevoegde Minister van Nationale Opvoeding meegedeeld; de Koning kan ze wegens overtreding van de wet of strijdigheid met het algemeen belang vernietigen binnen een termijn van veertig dagen, te rekenen vanaf de mededeling";

Overwegende dat de bepaling door een gemeente van de huurprijs die verschuldigd is voor het gebruik van haar schoolgebouwen tot haar beoordelingsbevoegdheid behoort; dat de uitoefening van die bevoegdheid inzonderheid door de toezichthoudende overheden kan worden gecontroleerd; dat uit de bestreden handeling en uit de processtukken blijkt dat de voorgestelde huurprijs is vastgesteld op 860.000 frank per jaar op basis van een raming die opgemaakt is door het comité tot aankoop van onroerende goederen van Neufchâteau op 11 april 1996, in het licht van het werkelijke gebruik van de gebouwen door de vrije school,

gedurende niet meer dan 8 uur per dag, rekening houdend met de oppervlakten die tijdens de loutere schoolactiviteiten in beslag worden genomen, waarbij de gemeente zich het gebruik van de lokalen vanaf 16 uur voorbehoudt voor haar avondonderwijs en naar een bijzondere overeenkomst wordt verwezen wat het gebruik van de gymzaal betreft; dat tegen die evaluatie en dat bedrag geen enkel verzet is gerezen, noch wat betreft de wettigheid ervan, noch wat de overeenstemming ervan met het algemeen belang betreft, vanwege de toezichthoudende overheden, inzonderheid vanwege de Franse Gemeenschap, die belast is met het specifieke toezicht waarvan sprake is in het voormelde artikel 33 van de wet van 29 mei 1959; dat de verzoekende verenigingen geen enkele grond en inzonderheid geen enkele vergelijkingsgrond aanvoeren die noodzakelijkerwijze tot de conclusie leidt dat de bestreden handeling wat dit precieze punt betreft een kennelijke beoordelingsfout zou bevatten; dat het middel niet kan worden aangenomen;

Overwegende dat de verzoekende verenigingen een tweede middel ontleen aan schending van artikel 24, § 1, tweede lid, en § 3, tweede lid, van de Grondwet; dat zij aanvoeren dat de bestreden beslissing van de gemeente Bertrix "tot gevolg heeft dat alle leerlingen van de gemeenten Bertrix en Libramont in bepaalde richtingen van technisch en beroepsonderwijs lessen katholieke godsdienst moeten volgen" en dat ze hen belet "lessen zedenleer of lessen van enige andere erkende godsdienst (islamitische, israëlitische, protestantse) te volgen" met schending van het beginsel van de vrije keuze van de leerlingen en van de ouders; dat zij betogen dat de gemeenten er weliswaar niet toe gehouden zijn neutraal onderwijs te organiseren maar, wanneer zij onderwijs organiseren, verplicht zijn om de vrije keuze te laten tussen lessen godsdienst en lessen niet-confessionele zedenleer, terwijl de gemeente, die deel

uitmaakt van de nieuwe onderwijsorganiserende instantie, verplicht was die vrije keuze mogelijk te maken, doch niet aangeeft waarom de toepassing van het decreet van 5 augustus 1995 tot wijziging van de wetgeving betreffende de organisatie van het secundair onderwijs met volledig leerplan het haar onmogelijk zou maken om naast de lessen godsdienst ook lessen niet-confessionele zedenleer te laten geven en geenszins aantoonde dat de betrokken leerlingen in de mogelijkheid zouden verkeren om hetzelfde onderwijs te volgen in een andere school waar het wel mogelijk zou zijn om lessen zedenleer te volgen;

Overwegende dat artikel 24, § 1 en § 3 van de Grondwet als volgt luidt :

" § 1. Het onderwijs is vrij; elke preventieve maatregel is verboden; de bestraffing van de misdrijven wordt alleen door de wet of het decreet geregeld.

De Gemeenschap waarborgt de keuzevrijheid van de ouders.

De Gemeenschap richt neutraal onderwijs in. De neutraliteit houdt onder meer in, de eerbied voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van de ouders en de leerlingen.

De scholen ingericht door openbare besturen bieden, tot het einde van de leerplicht, de keuze aan tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer.

(...)

§ 3. Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.

Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de Gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding.

(...)"

Overwegende dat de gemeente Bertrix, toen zij zelf het bevoegd gezag was van de technische secundaire school, verplicht was de keuze aan te bieden tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer; dat de gemeente echter noch krachtens de in het middel aangevoerde grondwetsbepaling, noch krachtens enige andere wets- of verordeningsbepaling verplicht was de organisatie van die technische secundaire school op zich te blijven nemen; dat de gemeente Bertrix, die niet verplicht is neutraal onderwijs te organiseren, bij het bestreden besluit van 30 mei 1996 niet geopteerd heeft voor het afschaffen van de technische school waarvoor zij met toepassing van artikel 2 van het voormelde decreet van 5 augustus 1995 geen subsidie meer kreeg, maar besloten heeft dat het secundair onderwijs dat aan die school werd verstrekt behouden zou blijven maar door het vrij onderwijs zou worden georganiseerd en ingestemd heeft met het voorstel tot reorganisatie van het vrij onderwijs in de gemeenten Bertrix en Libramont volgens een plan dat voorziet in de oprichting van één enkel bevoegd gezag, bestaande uit 15 leden, waarvan er slechts drie de gemeente Bertrix vertegenwoordigen en die nog door de overige leden moeten worden aanvaard, terwijl zij allen het handvest van het vrij onderwijs moeten ondertekenen; dat de scholen die, zoals de gemeentelijke technische school, van dat bevoegd gezag afhangen, in die omstandigheden niet meer kunnen worden geacht te worden georganiseerd door een openbaar bestuur in de zin van artikel 24, § 1, vierde lid, van de Grondwet en bijgevolg niet meer verplicht zijn om tot het einde van de leerplicht de keuze aan te bieden tussen onderricht in een van de erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer; dat het middel in rechte faalt;

Overwegende dat de verzoekende verenigingen een derde middel ontleen aan schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en aan machtsoverschrijding; dat zij aanvoeren dat de bestreden handeling, waarbij voorrang wordt gegeven aan het confessioneel onderwijs, schade berokkent aan degenen die niet de waarden aankleven die dat onderwijs tracht te bevorderen en aldus neerkomt op een verschillende behandeling die op geen enkel objectief criterium steunt; dat zij daarop laten volgen dat indien, zoals de gemeente Bertrix beweert, er van uit zou moeten worden gegaan dat die discriminatie voortvloeit uit het voormelde decreet van 5 augustus 1995, er grond zou bestaan om aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag te stellen over het samengaan van dat decreet met de artikelen 10, 11 en 24 van de Grondwet;

Overwegende dat uit het onderzoek van het tweede middel naar voren is gekomen dat de gemeente Bertrix met de bestreden beslissing geen les niet-confessionele zedenleer heeft geschrapt in het programma van een door haar georganiseerde school maar wel de organisatie zelf van die school aan het vrij onderwijs heeft opgedragen; dat, zoals uit het onderzoek van het tweede middel blijkt, de gemeente zulk een beslissing diende te nemen, zelfs afgezien van de bepalingen van het voormelde decreet van 5 augustus 1995, waarnaar zij heeft verwezen; dat er bijgevolg geen grond bestaat om het Arbitragehof een vraag te stellen betreffende het samengaan van dat decreet met de artikelen 10, 11 en 24 van de Grondwet; dat het middel ongegrond is;

Overwegende dat de verzoekende verenigingen een vierde middel ontleen aan schending van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, doordat de gemeente Bertrix in de bestreden beslissing niet aangeeft waarom zij

besloten heeft om het secundair onderwijs van Bertrix en Libramont toe te vertrouwen aan een nieuwe onderwijsorganiserende instantie van confessionele aard;

Overwegende dat de bestreden handeling onder meer de volgende motieven bevat :

" Gelet op het decreet van de raad van de Franse Gemeenschapsregering (sic) van 05-08-95 tot wijziging van de wetgeving betreffende het secundair onderwijs met volledig leerplan;

(...)

Aangezien de gemeente als onderwijsorganiserende instantie een standpunt moet innemen betreffende de optie van de reorganisatie die op de Gemeentelijke Technische School betrekking heeft;

(...)

Aangezien het alternatief dat de Franse Gemeenschap had voorgesteld (kenmerk C3/JL/ut/69/050D van mevrouw ONKELINX) achterhaald is doordat het Koninklijk Atheneum van Bertrix door het Koninklijk Atheneum van Neufchâteau is overgenomen;

Aangezien de enige overblijvende optie overeenstemt met de beslissing die op 11-01-96 door de plaatselijke paritaire commissie voor onderwijs is genomen en het college geoordeeld heeft niet opnieuw te moeten samenkomen";

Overwegende dat de bestreden beslissing, doordat ze aldus is gesteld, afdoende is gemotiveerd; dat het middel niet kan worden aangenomen,

B E S L U I T :

Artikel 1.

De Provincie Luxemburg wordt buiten de zaak gesteld.

Artikel 2.

Het beroep wordt verworpen.

Artikel 3.

De kosten, bepaald op 12.000 frank, komen ten laste van de verzoekende verenigingen ten belope van elk 4.000 frank.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van de VIe kamer, op zestien februari tweeduizend door :

de HH. CLOSSET, kamervoorzitter,
HANSE, staatsraad,
LEWALLE, staatsraad,
HARMEL, griffier.

De Griffier,

De Voorzitter,

P. HARMEL.

Ch.-L. CLOSSET.

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.